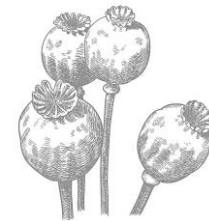

مسمومیت با اپیوم

ویژه مددجویان و خانواده ها

ارائه شده توسط:

اورژانس بیمارستان خاتم الانبیاء شهرستان بافت
فاطمه محمدی نژاد/کارشناس پرستاری

تریاک (اپیوم) چیست؟

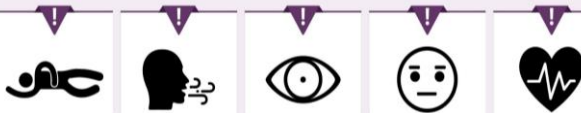
تریاک (Opium) شیرهی خشک شده ی گیاه خشخاش است. این ماده مخدر طبیعی حاوی ترکیباتی مانند مورفین، کدئین و پاپاورین است که بر سیستم عصبی اثر گذاشته و باعث کاهش درد، آرامش، خواب آلودگی و کاهش تنفس می شود. استفاده نادرست یا زیاد از تریاک (خوراکی، تزریقی یا تریقی) می تواند باعث مسمومیت شدید و حتی مرگ شود

علل شایع مسمومیت با تریاک

- مصرف بیش از حد (Overdose)
- مصرف اتفاقی توسط کودکان یا سالمندان
- مصرف همراه با الکل یا داروهای آرام بخش
- خوددرمانی ناآگاهانه (مثلاً برای دل درد یا بی خوابی)
- مصرف تریاک ناخالص یا تقلبی

علائم مسمومیت با تریاک

- ✓ کاهش سطح هوشیاری (خواب آلودگی تا بیهوشی)
- ✓ تنفس کند، سطحی یا قطع تنفس
- ✓ مردمک های سوزنی و واکنش ندادن به نور
- ✓ پوست سرد، رنگ پریده یا کبود
- ✓ افت فشار خون و نبض ضعیف
- ✓ تهوع، استفراغ، اسپاسم عضلات
- ✓ کاهش دمای بدن
- ✓ در مراحل پیشرفته: تشنج، کما و ایست تنفسی

هشدار درباره کودکان

یک قطره تریاک خوراکی ممکن است کودک را بکشد. گاهی خانواده ها به اشتباه تریاک را برای دل درد یا کولیک به کودک می دهند. این کار می تواند در عرض چند دقیقه باعث مرگ کودک شود

اقدامات فوری هنگام مسمومیت

1. با ۱۱۵ تماس بگیرید (اورژانس)
2. فرد را در مکانی با هوای تازه و خنک قرار دهید
3. اگر بی‌هوش است اما تنفس دارد → او را به پهلو بخوابانید (وضعیت ریکاوری)
4. اگر تنفس ندارد → بلافاصله CPR و احیای تنفسی را آغاز کنید
5. لباس‌های تنگ را باز کنید
6. از وادار کردن به استفراغ یا خوراندن مواد دیگر خودداری کنید

نالوکسان چیست؟

نالوکسان (Naloxone) پادزهر تریاک و سایر مواد مخدر است. در آمپول یا اسپری بینی موجود است. در مراکز اورژانس و برخی خانواده‌های در معرض خطر نگهداری می‌شود.

- ✓ اثر سریع دارد (۱-۳ دقیقه)
- ✓ ممکن است نیاز به چند دوز داشته باشد
- ✓ پس از تزریق باید حتماً بیمار به بیمارستان منتقل شود

در بیمارستان چه اتفاقی می‌افتد؟

- بررسی علائم حیاتی
- تزریق نالوکسان در دوز مناسب
- اکسیژن‌درمانی یا لوله‌گذاری تنفسی در موارد شدید
- شست‌وشوی معده (در صورتی که مدت کمی از مصرف گذشته باشد)
- پایش قلب، تنفس، فشار و سطح هوشیاری
- مراقبت در بخش مسمومین یا ICU در موارد شدید

پیشگیری از مسمومیت

- ✓ تریاک را دور از دسترس کودکان و سالمندان نگهداری کنید
- ✓ هرگز برای درمان خانگی از تریاک استفاده نکنید
- ✓ داروها و مواد افیونی را در ظروف بدون برچسب و در دسترس نگذارید
- ✓ درباره خطرات تریاک به دیگران اطلاع‌رسانی کنید
- ✓ در صورت وابستگی به تریاک، برای درمان تحت نظر پزشک اقدام کنید

پیامی برای خانواده‌ها

ممکن است کسی که مسموم شده، سکوت کند، بخوابد یا به نظر برسد که "چیزی نیست". اما مسمومیت با تریاک می‌تواند ناگهانی منجر به ایست تنفسی و مرگ شود. به‌جای صبر، سریعاً با اورژانس تماس بگیرید.

پیام پایانی

تریاک، قاتل خاموشی‌ست که به‌راحتی در قالب یک آرام‌بخش ظاهر می‌شود. با شناخت علائم و اقدام سریع، می‌توانید جان یک انسان را نجات دهید. بیایید آگاه باشیم، هوشیار باشیم، و بی‌درنگ عمل کنیم

منابع

1. Goldfrank LR, Flomenbaum NE, Lewin NA, Howland MA, Hoffman RS, Nelson LS. Goldfrank's toxicologic emergencies. 11th ed. New York: McGraw-Hill Education; 2019.
2. Tintinalli JE. Tintinalli's Emergency Medicine: A Comprehensive Study Guide, 9th ed. New York: McGraw-Hill Education; 2019.
3. UpToDate. Clinical features and diagnosis of opioid overdose [Internet]. 2024 [cited 2025 May 18]. Available from: <https://www.uptodate.com>
4. U.S. Food and Drug Administration (FDA). Naloxone: Uses, dosage, side effects [Internet]. 2023 [cited 2025 May 18]. Available from: <https://www.fda.gov>
5. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Opioid overdose: Prevention and response [Internet]. 2023 [cited 2025 May 18]. Available from: <https://www.cdc.gov>
6. خلیلی ح. سم‌شناسی بالینی. تهران: انتشارات دانشگاه علوم پزشکی تهران؛ ۱۴۰۰.
7. مرکز ملی اطلاع‌رسانی داروها و سموم. راهنمای بالینی مسمومیت با مواد مخدر افیونی. تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی؛ ۱۴۰۲..